

РЕСУРС 10

„Жители, непризнати за пълноправни граждани (неграждани), чужденци в собствената си държава“ (Non-citizens, aliens in their own country), статия от Камий Пети (Camille Petit)

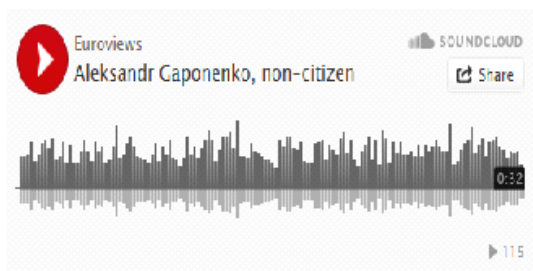

„Те бяха граждани на държава, която вече не съществува. Те не са нито без държава, нито са чужденци. Те се наричат „неграждани“. Понастоящем в Латвия около 280 000 души са в това сложно положение вследствие на разпадането на Съветския съюз. Въпросът е представителен за проблемите, свързани с интеграцията на руското малцинство в Латвия.

„През 1993 г. загубих гражданството си. Вече не можех да работя за Градския съвет на Рига. Вече не можех да купувам земя. Вече не можех да работя в политическа партия. Разбрах, че съм гражданин от втора класа.“ Александър Гапоненко е живял в Латвия в продължение на шестдесет години, но бива разглеждан като „негражданин“ в своята родна страна. Този статут означава, че той няма политически права и че редица професии, свързани с публичния сектор и със сектора на съдебната власт, са затворени за него. С изключение на тези ограничения, той се ползва със същите права като всеки латвийски гражданин.

Комплексна идентичност

Неговата идентичност има множество корени. Той се разкъсва между своята смесена семейна история, руската култура, с която е израсъл, и Латвия, неговата родна страна, в която винаги е живял. Той посочва на първо място своето руско самосъзнание.

ДОМ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИСТОРИЯ

Аудиозапис на Александър Гапоненко (32 секунди)

<http://www.euroviews.eu/2014/2014/04/29/aliens-in-their-own-country/>

Други считат себе си за латвийци и руснаци. Такъв е случаят с Елизабете (Елизавета) Кривцова, която заедно с Александър Гапоненко е съосновател на Конгреса на „негражданите“ на Латвия — НПО, която се бори за даването на пълни демократични права на тези „неграждани“. Тя се е натурализирала през деветдесетте години, за да може да работи като адвокат.

Аудиозапис на Елизабете Кривцова (36 секунди)

<http://www.euroviews.eu/2014/2014/04/29/aliens-in-their-own-country/>

„Изпитът е с прекалена идеологическа насоченост“

Тези многобройни и сложни идентичности са пречка за тяхната натурализация, тъй като тяхното руско наследство е в противоречие с латвийското наследство. За да получат латвийско гражданство, лицата, които не са граждани на Латвия, трябва да издържат изпит за свободно владеене на латвийски език и да се явят на тест за познания относно националния химн, съществени факти от историята и основните принципи на националната конституция. Множество „неграждани“ считат това за несправедливо.

„Изпитът е с прекалена идеологическа насоченост. Кандидатът трябва да признае, че Латвия е била окупирана от Русия. Във въпросите за съветската епоха се поставя акцент единствено върху нейните тъмни страни. Когато се говори за историята, става въпрос за индустриализацията и насилствената колективизация на селскостопанския отрасъл. Когато става дума за живота на хората, се говори единствено за репресии. Един мой приятел ми обясни как е успял да се подготви за изпита. Той заяви: „Знам много добре какво мисля за историята, но за да издържа изпита, трябва да мисля по точно противоположния начин, за да налудкам верните отговори“,“ обяснява Елизабете Кривцова.

За Александър Гапоненко, който винаги е отказвал да се натурализира, придобиването на латвийско гражданство означава одобрение на политиката на правителството. „За да издържа изпита, трябва да потвърдя, че съм съгласен с този модел на общество, а аз изразявам своето пълно несъгласие с този модел на обществото. Не желая да приема, че Латвия е само за етническите латвийци.“

Валерий Комаров е също така бивш „негражданин“, който се е натурализирил след раждането на своето първо дете преди около десет години. „За да издържа изпита, трябваше да призная, че съм имигрант, въпреки че съм роден в Латвия и винаги съм живял там. Не нося вина за промяната на геополитическото положение. Направих това за сина си, за да му бъде спестен този статут,“ казва той.

ДОМ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИСТОРИЯ

Влиянието на Русия

Процесът на натурализация загуби още повече своята привлекателност, след като през 2008 г. руското правителство реши да предостави на „негражданите“ право на безвизово пътуване до Русия — привлекателно предложение за тези от тях, които все още имат роднини в Русия. Влиянието от Изток се усеща непряко и чрез разликите в пенсионната система и икономическите ползи, предоставяни на руски граждани, които насърчават „негражданите“ да изберат Русия. От 2010 г. насам броят на лицата, предпочели Русия, е надвишил броя на получените латвийско гражданство и този брой продължава да расте. Въпреки че не са изследвани причините, поради които „негражданите“ избират руско гражданство, а не латвийско, Службата по въпросите на гражданството и миграцията признава, че причината вероятно се крие в по-ранната пенсионна възраст. Гапоненко смята, че това е също така форма на протест срещу политиката на латвийското правителство спрямо руското малцинство.

Труден за разрешаване въпрос

Понастоящем въпросът продължава да бъде нерешен, тъй като правителството не счита „негражданите“ за достатъчно легитимни и поради това не е готово да им предоставя автоматично латвийско гражданство. За почти двадесет години броят на „негражданите“ е намалял от 730 000 души на 280 000 души. Това се дължи главно на случаи на естествена смърт, тъй като от създаването на статута латвийско гражданство са получили едва 140 000 души. Карлис Ейхенбаумс, пресекретар на министерството на външните работи, обяснява защо въпросът не е толкова лесен за разрешаване.

Аудиозапис на Карлис Ейхенбаумс (1:44)

<http://www.euroviews.eu/2014/2014/04/29/aliens-in-their-own-country/>

Въпреки че не може да става и въпрос за автоматична натурализация, латвийското правителство продължава да насърчава „негражданите“ да подават заявления за получаване на гражданство. С течение на времето изпитите по латвийски език и история са били опростени и Законът за гражданството е бил изменен с цел улесняване на процедурата. Таксата за натурализация е намалена няколко пъти за редица групи от населението (лица с ниски доходи, безработни, пенсионери) и премахната за политически репресирани и лица с увреждания. Но Конгресът на „негражданите“ иска много повече от улеснен процес на натурализация. Като начало — материално обезщетение, промяна на политиката спрямо етническите руснаци и по-малко ограничения, що се отнася до професиите. Но диалогът с латвийското правителство е изцяло прекъснат. Хората, работещи в тази организация, дори имат чувството, че правителството „е в процес на изчакване на естествената кончина на всички неграждани.“

ДОМ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИСТОРИЯ

Избори за Европейски парламент, нова надежда

В ЕС са новите надежди за промяна. „Възможно е след изборите социалдемократите и левите партии да оглавят Европейската Комисия и Парламента“, казва Елизабете Кривцова. Но както изтъква Александър Гапоненко, „като „негражданин“, лишен от политически права, не мога да оказвам никакво въздействие.“

Вижте интерактивната хроника, за да научите повече за историята на създаването на този статут в края на статията.

Източник: [Euroviews 2014](#)

<http://www.euroviews.eu/2014/2014/04/29/aliens-in-their-own-country/#sthash.ccWal2IJ.dpuf>

- Кои са основните предизвикателства, пред които са изправени етническите руснаци в Латвия?
- Как историята е допринесла за сегашната ситуация в страната?
- Какви действия е предприело латвийското правителство в отговор на тази ситуация?
- Какви предложения биха представили Вашите ученици за разрешаване на някои от проблемите?